

به نام خدا

یارانه‌های سوخت و ابعاد و عوارض منفی آن

به قلم محمد حسن قدیری ایبانه؛ دکترای مدیریت استراتژیک

- ✓ در تاریخ ۲۴ تیر ۱۴۰۰ هر تن بنزین فوب خلیج فارس ۸۱۹ دلار بوده یعنی بشکه ای ۹۶ دلار و ۳۸ سنت و لیتری بیش از ۶۰ ممیز ۶۲ سنت می‌شود.
eranico.com/fa/oil/586/1
- ✓ لذا قیمت تمام شده هر بشکه نفت با احتساب هزینه‌های انبارداری و حمل و نقل و توزیع بیش از ۱۰۰ دلار در بشکه می‌شود.
- ✓ لذا با احتساب هر تن بنزین معادل ۱۳۵۱ لیتر و دلار ۲۵ هزار تومان قیمت هر لیتر بنزین در خلیج فارس عمده فروشی ۱۵۱۵۵ تومان می‌شود. با افزودن هزینه انبارداری، حمل و نقل و توزیع دست‌کم به حدود ۱۷۰۰۰ تومان در لیتر می‌رسد.
- ✓ در ایران به هر خودرو ۶۰ لیتر بنزین ۱۵۰۰ تومانی اختصاص یافته است.
- ✓ یعنی ماهانه به هر خورد ۹۳۰ هزار تومان و سالانه ۱۱ میلیون و ۱۶۰ هزار تومان یارانه تعلق می‌گیرد.
- ✓ اگر خانواده ای دو خودرو داشته باشد، یارانه آن ماهانه یک میلیون و ۸۶۰ هزار تومان و سالانه ۲۲ میلیون ۳۲۰ هزار تومان می‌شود
- ✓ و اگر سه خودرو داشته باشد ماهانه ۲ میلیون و ۷۹۰ هزار تومان و سالانه ۳۳ میلیون و ۴۸۰ هزار تومان یارانه می‌گیرد.

تعداد خودرو هر خانوار	یارانه ماهانه سهمیه بنزین هر خودرو به تومان	یارانه سالانه سهمیه بنزین هر خودرو به تومان
۱	۹۳۰۰۰۰	۱۱۱۶۰۰۰۰ (بیش از ۱۱ میلیون تومان)
۲	۱۸۶۰۰۰۰	۲۲۳۲۰۰۰۰ (بیش از ۲۲ میلیون تومان)
۳	۲۷۹۰۰۰۰	۳۳۴۸۰۰۰۰ (بیش از ۳۳ میلیون تومان)

- قیمت تمام شده بنزین ۱۷۰۰۰ تومان
- سهمیه هر خودرو ماهانه ۶۰ لیتر بنزین به قیمت لیتری ۱۵۰۰ تومان.
- یارانه هر لیتر بنزین سهمیه‌ای ۱۵۵۰۰ تومان

یارانه بنزین آزاد

- ✓ بنزین آزاد هم لیتری ۳ هزار تومان عرضه می شود. یعنی لیتری ۱۴ هزار تومان یارانه دریافت می دارد.
- ✓ یعنی یارانه آن باک
- ✓ برای هر باک ۵۰ لیتری مبلغ ۷۰۰ هزار تومان
- ✓ برای هر باک ۶۰ لیتری ۸۴۰ هزار تومان
- ✓ و برای باک ۷۲ لیتری بیش از یک میلیون تومان یارانه می گیرد.

لیتر بنزین	۱ لیتر	۴۰ لیتر	۵۰ لیتر	۶۰ لیتر	۷۰ لیتر	۷۵ لیتر
میزان یارانه به تومان	۱۴۰۰۰	۵۶۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰	۸۴۰۰۰۰	۹۸۰۰۰۰	۱۰۵۰۰۰۰

این در حالی است که فرآورده های نفتی متعلق به بیت المال و در حقیقت متعلق به همه مردم است. چرا دولت باید این یارانه ها را از جیب محرومان و به نفع دارندگان خودرو اختصاص دهد.

یارانه گازوئیل

- ✓ عرضه گازوئیل در ایران لیتری ۳۰۰ تومان
- ✓ سهمیه هر کامیون روزانه ۴۰۰ لیتر گازوئیل
- ✓ یارانه هر لیتر گازوئیل ۱۶۷۰۰ تومان
- ✓ یارانه یک روز هر کامیون (۴۰۰ لیتر) ۶۶۸۰۰۰۰ تومان
- ✓ یارانه سالانه ۲ میلیارد و ۴۳۸ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان (۲۴۳۸۲۰۰۰۰۰)
- ✓ یارانه ماهانه برای هر کامیون بیش از ۲۰۳ میلیون تومان

یارانه به تومان	عرضه گازوئیل به کامیون ها
۱۶۷۰۰	یارانه هر لیتر
۶۶۸۰۰۰۰ (۶ میلیون ۶۸۰ هزار تومان)	یارانه روزانه هر کامیون
۲۰۳۰۰۰۰۰۰ (دویست و سه میلیون تومان)	یارانه ماهانه هر کامیون
۲۴۳۸۲۰۰۰۰۰ (دو میلیارد و ۴۳۸ میلیون و دویست هزار تومان)	یارانه سالانه هر کامیون
<ul style="list-style-type: none"> • قیمت فروش ۳۰۰ تومان در لیتر • سهمیه هر کامیون روزانه ۴۰۰ لیتر 	

میزان مصرف فرآورده های نفتی روزانه در ایران

- ✓ نفت سفید حدود ۲۰ میلیون لیتر سالانه ۷ میلیارد و ۳۰۰ میلیون لیتر
- ✓ گازوئیل ۱۰۵ میلیون لیتر سالانه ۳۸ میلیارد و ۳۲۵ میلیون لیتر
- ✓ و بنزین ۸۵ میلیون لیتر و سالانه ۳۱ میلیارد و ۲۵ میلیون لیتر می شود.

نوع سوخت	مصرف روزانه به میلیون لیتر	قیمت فوب به دلار	قیمت تمام شده به دلار	قیمت تمام شده هر لیتر به تومان	قیمت عرضه در ایران به تومان	یارانه در هر لیتر به تومان	یارانه سالانه به میلیارد تومان
بنزین	۸۵	۹۶.۳۸	۱۱۰	۱۷۰۰۰	۳۰۰۰	۱۴۰۰۰	۱۳۵۰۵۰
گازوئیل	۱۰۵	۹۶.۳۸	۱۱۰	۱۷۰۰۰	۳۰۰	۱۶۷۰۰	۶۴۰۰۲۷
نفت سفید	۲۰	۹۶.۳۸	۱۱۰	۱۷۰۰۰	۱۵۰	۱۸۵۰۰	۴۳۴۳۵۰
جمع	۲۱۰						۱۲۰۹۴۲۷

- ✓ قیمت بنزین را ۳۰۰۰ تومان در لیتر فرض کردیم. اگر بنزین سهمیه‌ای را که لیتری ۱۵۰۰ تومان عرضه می‌شود نیز محاسبه کنیم یارانه بنزین بیشتر می‌شود.
- ✓ سهمیه بنزین تاکسی و اسنپ و آژانس‌ها بیشتر از خودروهای شخصی است که در محاسبات محسوب نگردیده است.

این در حالی است که فرآورده های نفتی متعلق به بیت المال و در حقیقت متعلق به همه مردم است. چرا دولت باید این یارانه ها را از جیب محرومان و به نفع دارندگان خودرو اختصاص دهد.

اندازه کلان یارانه های سوخت با توجه به رقم ۱۲۰۴۲۷ میلیارد تومانی این یعنی:

- ✓ به ازای هر یک از ۸۴ میلیون ایرانی جمعاً سالانه ۱۴۳۹۷۹۴۰ تومان و ماهانه حدود یک میلیون و دویست هزار تومان و هر خانواده ۴ نفری ماهانه مبلغ حدود ۴ میلیون ۸۰۰ هزار تومان و سالانه مبلغی حدود ۵۶ میلیون ۶۰۰ هزار تومان فقط یارانه این سه قلم فرآورده های نفتی می‌شود.
- ✓ اگر یارانه های گاز و برق و سایر اقلام حاصل از نفت مثل نفتا، مازوت و قیر و ... را نیز محاسبه کنیم مبلغ یارانه بیش از این رقم می‌گردد.
- ✓ قیمت هر گرم طلای ۱۸ عیار در روز ۲۴ تیر ۱۴۰۰ حدود یک میلیون تومان بوده است.
- ✓ به عبارت دیگر یارانه پنهان مجموع نفت سفید، گازوئیل و بنزین که ۱۲۰۹۴۲۷ میلیارد تومان شده بود معادل حدود ۱۲۰۰ تن طلا می‌شود.

✓ ظرفیت تولید طلای کشور از معادن طلا سالانه به ۱۲ تن طلا رسیده است. tasnimnews.com/fa/news/1399/06/17/2343307

- ✓ به عبارت دیگر میزان یارانه این سه قلم سوخت معادل یک قرن تولید طلای کشور است.
- ✓ یا به عبارت دیگر اگر از زمان شهادت امام رضا (ع) یعنی از سال ۱۹۷ شمسی تا کنون سالی یک تن طلا را جمع کنند تقریباً معادل یارانه یک سال این سه رقم سوخت می شود.
- ✓
- ❖ آیا راه بهتری برای هزینه کردن این ثروت عظیم به نفع ملت و پیشرفت کشور وجود ندارد؟
- ❖ آیا عرضه نفت سفید هر بشکه یک دلار و گازوئیل دو دلار منطقی و عاقلانه است؟
- ❖ آیا اینکه دهک ثروتمندتر جامعه سهم‌شان از یارانه سوخت، ۳۰ برابر دهک فقیرتر جمعیتی باشد با عدالت سازگار است؟
- ❖ گفته می شود که اگر قیمت سوخت گران شود، همه چیز گران شده و فقرا زیر دست و پا له می شوند، حال آنکه با اختصاص سهم بخشی از مردم (سهم فقیرترها) به یارانه سوخت، عده ای فقیر و زیر دست و پا له شده اند.
- ❖ یک روی سکه این است که اگر سوخت گران شود، روی قیمت همه چیز اثر دارد ولی واقعیت این است که سکه دو رو دارد و روی دوم آن این است که این یارانه پنهان روزانه وارد خزانه می شود و می توان آن را به نحو بهتر و عادلانه تری اختصاص داد.
- ❖ اینجا این سوال در بین مردم ایجاد می شود که از کجا معلوم که این پول عادلانه اختصاص یابد؟ اکنون که سران سه قوه از ولایتمداران و عمده نمایندگان مجلس عدالت خواه هستند و قرار است اعضای دولت نیز این ویژگی را داشته باشند این نگرانی قابل رفع است و لاقلاً مسئولان نباید نسبت به نیت و عملکرد خود شائبه ای داشته باشند.
- ❖ اینجا این مسئله پیش می آید که چگونه می توان مردم را قانع کرد تا نه تنها معترض این وضعیت نشوند بلکه مطالبه اصلاح وضعیت کنند؟
- ❖ راهکار آن بسیج همگان بخصوص رسانه ای گروهی است که برای تشریح وضعیت به زبان ساده و مقایسه ای و اطمینان بخشیدن به آنها که این وجوه صرف خود مردم خواهد شد.
- ❖ در همه جای جهان ثروتمندان مالیات بیشتری می پردازند و در ایران یارانه بیشتری می گیرند!!

عوارض یارانه ای بودن قیمت سوخت

یارانه ای بودن سوخت آنها در حد نفت سفید بشکه ای یک دلار و گازوئیل بشکه ای دو دلار عوارض متعددی دارد که بخشی از آن به شرح زیر است:

(۱)

۲) اسراف در مصرف

مردم قدر و ارزش آن را نمی‌دانند و لذا در مصرف آن اسراف می‌کنند و ایران جزو مسرف‌ترین کشورها در زمینه سوخت است.

۳) قاچاق سوخت

سوخت قاچاق می‌شود و سود قاچاق آن بیش از سود قاچاق مواد مخدر است.

✓ گفته می‌شود روزانه حدود ۳۰ میلیون لیتر سوخت قاچاق می‌شود که اگر متوسط یارانه سوخت را ۱۵ هزار تومان فرض کنیم لذا میزان خسارت ایران از بابت قاچاق سوخت سالانه حدود ۱۶۴۲۵۰ میلیارد تومان می‌شود. یعنی به ازای هر ایرانی حدود ۲ میلیون تومان در سال و یا ۱۶۳ هزار تومان در ماه به زیان ملت ایران ملت ایران و به نفع قاچاقچیان و خریداران خارجی تمام می‌شود.

✓ در صورتی که فرآورده‌های سوختی به قیمت واقعی عرضه شوند قاچاق سوخت کلاً منتفی می‌شود و نه تنها نیاز به مأمورین برای مقابله با قاچاق نخواهد بود بلکه سالانه ۱۶۴ هزار میلیارد تومان به نفع ملت ایران تمام می‌شود.

۴) زیان ایران از موقعیت ترانزیتی!

ایران با اینکه از موقعیت عالی ترانزیتی برخوردار است لیکن از بابت آن زیان می‌کند زیرا یارانه پنهان سوختی که عملاً برای ترانزیت کالا اختصاص می‌یابد بیش از حق ترانزیتی است که دریافت می‌گردد. یارانه سوخت پنهان و حق ترانزیت دریافتی شفاف است و لذا به غلط گمان می‌رود که ایران دارد از ترانزیت کالا سود می‌برد. این در حالی است که کشورهای دیگر از سوخت مالیات هم می‌گیرند و دو بار سود می‌کنند. یک بار با دریافت حق ترانزیت و یک بار دیگر از بابت مالیات بر سوخت.

۵) عدم گسترش استفاده از انرژی خورشیدی و سایر انرژی‌های تجدید پذیر.

✓ هزینه تولید انرژی خورشیدی بسیار کمتر از هزینه واقعی انرژی‌های فسیلی است ولی گران‌تر از نفت سفید و گازوئیل بشکه یک و دو دلار است. لذا با وجود وسعت ایران و آفتاب‌خیز بودن آن، انرژی خورشیدی در کشور رواج ندارد.

✓ در صورت واقعی شدن قیمت سوخت به سرعت استفاده انرژی‌های تجدید پذیر رونق خواهد گرفت.

۶) عدم تشخیص مزیت اقتصادی پروژه‌ها

در محاسبه مزیت اقتصادی یا اقتصادسنجی پروژه‌های عمرانی، در محاسبه مصرف سوخت‌های فسیلی قیمت یارانه‌ای آن ملاک محاسبه قرار می‌گیرد و نه قیمت تمام شده و واقعی آن و در نتیجه پروژه‌هایی که حتی دارای مزیت اقتصادی و سودآور جلوه می‌کنند در واقع برای اقتصاد ملی زیان آورند.

۷) آلودگی هوا و بیماری‌زایی آنش

اسراف در مصرف سوخت موجب آلودگی هوا و بیماری‌های ناشی از آن و سایر زیان‌ها از جمله تعطیلی‌های بیشتر به خاطر آلودگی می‌شود.

۸) بی‌عدالتی به نفع ثروتمندان.

✓ محاسبات کارشناسان نشان می‌دهد که ده درصد از ثروتمندترین افراد ۳۰ برابر ده درصد از فقیرترین افراد فقیرتر جامعه از یارانه پنهان بهره می‌برند. در حالی که در کشورهای دیگر ثروتمندان بیشتر مالیات می‌دهند در ایران ثروتمندان بیشتر یارانه می‌گیرند.

✓ این یارانه نه فقط برای مصرف انواع سوخت شامل بنزین و برق و گاز و ... است بلکه شامل ساخت کاخ‌ها و ویلاهای آنها نیز می‌شود.

✓ از آنجا که در تولید مصالح ساختمانی از سوخت یارانه‌ای استفاده شده است چون در هر یک از مصالح ساختمانی مقداری یارانه پنهان برخوردارند و در حقیقت کاخ نشینان برای ساخت کاخ‌های خود از بیت‌المالی یارانه می‌گیرند که به فقیرترین اقشار جامعه نیز تعلق دارد. در حقیقت هزینه ساخت کاخ‌ها از جیب کوخ‌نشینان پرداخت می‌شود.

۹) عدم النفع‌ها

عدم استفاده از این ثروت عظیم که به عنوان یارانه سوخت پرداخت می‌شود و عدم استفاده از آن در امور حیاتی کشور خود زیان بسیاری را نصیب کشور کرده است.

ملاحظات:

در خبرها معمولاً قیمت هر بشکه یا هر تن نفت و فرآورده‌های آن اعلام می‌شود. برای اینکه مردم با مبلغ و اندازه واقعی این ارقام آشنا شوند بهتر است در کنار اخبار فوق، قیمت‌ها به لیتر هم عنوان شود.

با توجه به وزن مخصوص فرآورده‌های نفتی که سبک‌تر از آب است،

✓ یک تن بنزین معادل حدود ۱۳۵۱ لیتر،

✓ یک تن نفت سفید معادل ۱۲۶۶ لیتر،

✓ یک تن گازوئیل معادل ۱۱۹۰ لیتر است.

بشکه‌هایی که اگر بخواهیم به صورت دقیق محاسبه کنیم ۱۵۸.۹۸۷۳ لیتر حجم دارند. البته این دقت در همه مبادلات ممکن نمی‌شود. بنا بر این بشکه‌های نفت را همان ۱۵۹ لیتر در نظر می‌گیرند.

از آنجا که وزن مخصوص بنزین و گازوئیل بیش از بنزین است لذا قیمت جهان آن نیز بیش از بنزین است.

pmkco.net/fa/index.php?newsid=56